

WERELDERFGOED WADDENZEE BELEEF HET IN WADDENLAND-LAUWERSMEER

Waar kan ik het zien?

DE ONGEREPE NATUUR

■ Eb en Vloed hebben tot het begin van onze jaartelling een enorme invloed gehad op het met veen bedekte achterland van het huidige Lauwersmeer. De zee botst op haar eigen aangeslibde kust en laat hiemee zand en slib achter. Vanaf 600 voor Chr. werpen de eerste bewoners vluchtheuvels op om veilig te kunnen wonen. In Friesland noemen we dit terpen en in Groningen wierden. Dijken en sluizen maken het gebied geschikt voor landbouw en grote stukken veen worden afgegraven en als brandstof gebruikt. Het menselijk ingrijpen heeft het land van de Waddenkust in de jaren gevormd. Het hoogtepunt van ingrijpen in de natuur vindt plaats in 1969 als de voormalige Lauwerszee wordt afgesloten middels een dijk met sluizen. Deze gerepte natuur levert echter voor de gast van het gebied het gevoel van ongereptheid op: het landschap wordt nog steeds gevormd door de natuur.

DE BESCHERMING VAN HET GEBIED

■ Het Lauwersmeergebied is nu een Nationaal Park en heeft daarmee een belangrijke status. Het waddengebied is van levensbelang voor miljoenen vogels. Ze brengen er de winter door, broeden er in de zomer of maken er een tussenstop op hun loodzware trektochten van het Hoge Noorden naar Afrika. Als ze niet uitrusten en bijtanken, dan hebben ze niet genoeg energie om jongen groot te brengen of overleven ze de lange trektochten niet. Voor trek- en broedvogels is genoeg rust in het waddengebied absolute noodzaak om te overleven. Het Waddenzee gebied is in beheer bij verschillende organisaties die het gebied beschermen, zoals Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, de Vogelbescherming en Natuurmonumenten.

DE DYNAMIEK

■ De Waddenkust is altijd een strook land geweest met een geheel eigen dynamiek: die van menselijk overleven in een steeds veranderende natuur van de kuststrook van de Wadden. De dynamiek van nu ligt in de balans

vinden bij het ontvangen van toeristen in een gebied waar mensen gewoon door gaan met hun werk, als het vissen op garnalen of het aanplanten van grote aardappelvelden. De gast wordt in verschillende arrangementen (Wadlopen met eten van het Wad, Pieper-fietstochten en meevaren met een vissersboot vanuit Lauwersoog) getraakteerd op een regio met authenticiteit.

DE SOORTENRIJKDOM

■ Het Lauwersmeer en omgeving is een aantrekkelijk leefgebied voor vele dieren en planten. Op de vroegere zeebodem van de voormalige Lauwerszee is een prachtig nieuw landschap ontstaan; een waar vogelparadijs! Nationaal Park 'Lauwersmeer'. In dit gebied van water en eilandjes en ruige, slijkige graslanden broeden ruim honderd vogelsoorten en overwinteren elk jaar tienduizenden ganzen die de kou in Siberië zijn ontvlucht. In voor- en najaar is het vogelfeest het grootst. Op één dag dertigduizend brandganzen zien overvliegen; dat is imposant. De liefhebbers komen ook graag voor bijzondere vogels naar de Lauwersmeer, want zij weten dat ze vanuit een van de vogelhutten kans maken steltkluten te zien, lepelaars of grauwe franjepoten. Of de zeearend, de trots van de boswachter, die hier sinds een aantal jaren broedt. Vergeet niet dat er ook zeeën van orchideeën bloeien, er vossen leven en er Schotse hooglanders en konikpaarden grazen. In en rond het Lauwersmeer draait het vooral om de vogels, zij maken dit Nationale Park tot een onweerstaanbare wildernis voor elke vogelaar en natuurminnaar.

DE VOEDSELRIJKDOM

■ Rondom het Lauwersmeer is de visserij altijd één van de belangrijkste inkomstenbronnen geweest. Tegenwoordig vindt men de verschillende soorten verse vis terug in de vele restaurantjes in onder andere Lauwersoog en Zoutkamp. Als gast van het gebied kunt u daar genieten van wat de natuur ons brengt: rechtstreeks vanaf de visafslag wordt er gekookt met verse producten uit de Waddenzee.

Wie kan mij het laten zien?

WADLOPEN

■ De ultieme beleving van de Waddenzee is lopen over de zeebodem. Onder leiding van gidsen worden er actieve en educatieve tochten over het wad georganiseerd. Op deze manier maakt u kennis met de unieke natuurwaarden van het waddengebied. www.wadloop-dijkstra.nl, www.wadlopen.net www.oanedyk.nl

MUSEUM MODDERGAT

■ In het noordelijkste deel van Friesland, direct aan de Waddenzee, ligt in het beschermde dorpsgezicht van Moddergat museum 't Fiskershúske. In dit openluchtmuseum worden de herinneringen aan de verdwenen kustvisserij en de visserscultuur levend gehouden en wordt de strijd met water en land goed in beeld gebracht. www.museummoddergat.nl

GASTEN GILDE

■ Hier vindt u kleinschalige toeristische ondernemers die de balans tussen werken en recreëren feilloos aanvoelen: gastheerschap van het gebied staat hoog in het vaandel, want de gastheren en -vrouwen zijn immers zelf bewoners van dit gebied en juist zij kennen de kwetsbaarheid van authenticiteit. Vraag gerust om de ervaringen en de mooiste tips aan deze locals. www.gastengilde.nl voor de Friese kant en www.hoteldemarne.nl voor de Groningse zijde.

MUSEUM WIERDENLAND EZINGE

■ Maak kennis met het oudste cultuurlandschap 'Middag-Humsterland', van Nederland en haar bewoningsgeschiedenis. Museum Wierdenland toont hoe mensen al vanaf de vroege IJzertijd op wierden, kunstmatig opgeworpen woonheuvels, woonden. Het zijn dé schatkamers van het noordelijk kustgebied. Combineer een bezoek aan het museum met een fietstocht onder leiding van een gids door het gebied. www.wierdenland.nl

HET INFORMATIE PAVILJOEN (HIP)

■ Bezoekerscentrum 'HIP' op het Waddenkwartier in de haven van Lauwersoog, informeert gasten en bezoekers over de visserij, de haven, Waddenzee Werelderfgoed, het Nationaal Park Lauwersmeer en de ontwikkelingen op Lauwersoog (Proloog). Tevens is hier toeristische informatie verkrijgbaar. www.waddenland.groningen.nl

ACTIVITEITENCENTRUM NATIONAAL PARK

■ In het activiteitencentrum in Lauwersoog worden activiteiten georganiseerd voor jong en oud, zoals wandelen, natuurplein met opdrachtborden en het bestuderen van waterdieren. Er draait ook een korte film over het ontstaan van Nationaal Park. www.np-lauwersmeer.nl

VISSERIJMUSEUM ZOUTKAMP

■ De geuren van vroeger, vis, teer, hout en diesel, snuift u op in het visserijmuseum in Zoutkamp. Gevestigd in de monumentale Rijksbetonningsloods aan de oude binnenhaven leert u hier de geschiedenis van de Zoutkamper visserij kennen. Het ontstaan van het Lauwersmeer in 1969 speelde hierbij een rol. www.visserijmuseum.nl

LAUWERSMEER EN WADDENZEE TOCHTEN

■ Varen of zeilen op het Lauwersmeer, de Waddenzee en het Reitdiep? Dat kan met een voormalig reddingsschip, een authentieke houten Aak, een rondvaartboot, een klipper of garnalen kotter. www.visserijmuseum.nl, www.beleefwadenwater.nl, www.tourdewadden.nl

WADDENLAND

■ Waddenland is gelegen in het noordwesten van Groningen en wordt omringt door Waddenzee Werelderfgoed, Nationaal Park Lauwersmeer en Nationaal Landschap Middag Humsterland. Een uiterst unieke regio! Promotie Waddenland is de toeristische organisatie die de toerist, vol passie, 'meeneemt' op ontdekkingsstocht door dit prachtige gebied. Beleef en ervaar het magische Waddenland zelf met www.waddenland.groningen.nl

BENIEUWD NAAR DE WADDENEILANDEN:

■ Neem dan een kijkje op Schiermonnikoog en ontdek de prachtige natuur onder leiding van professionele gidsen en boswachters van Natuurmonumenten. Neem de veerpont naar Schiermonnikoog vanuit Lauwersmeer. www.wpd.nl/schiermonnikoog Kijk voor meer informatie op: www.np-schiermonnikoog.nl

ONS WERELDERFGOED WADDENZEE

Beleef het in Waddenland- Lauwersmeer

VOOR MEER INFORMATIE

over de Waddenzee Werelderfgoed en Waddenland-Lauwersmeer:

Website: www.waddenzee-werelderfgoed.nl

'The Wadden Sea, Das Wattenmeer, De Waddenzee - Unesco World Heritage Site'

@WerelderfgoedWZ

Website regio: www.friesland.nl, www.tourdewadden.nl en www.binneninn.nl

Deze flyer is ontwikkeld voor het gehele Nederlandse, Duitse en Deense Waddengebied. Van de onderstaande Nederlandse regio's zijn folders beschikbaar:

- Ameland
- Schiermonnikoog
- Texel
- Vlieland
- Terschelling
- Kop van Noord Holland
- Friese Waddenkust
- Waddenland – Lauwersmeer
- Groninger Waddenkust

HET WERELDERFGOED WADDENZEE

Onze Waddenzee is een natuur-Werelderfgoed!

De Werelderfgoedstatus is de hoogst mogelijke erkenning die een natuurgebied ten deel kan vallen – de Nobelprijs voor de Waddenzee. Deze status wordt toegekend door UNESCO, de organisatie van de VN voor onderwijs, wetenschap en cultuur. De Waddenzee kreeg de status op grond van haar "bijzondere universele waarde".

Alleen de beste en meest unieke gebieden op onze planeet worden op de beroemde UNESCO Werelderfgoedlijst gezet. De Serengeti bijvoorbeeld maar ook de Galapagos Eilanden, de Grand Canyon en het Great Barrier Reef. Zij zijn wereldwijd van zo'n grote betekenis dat ze met recht "erfgoed van de wereld" worden genoemd. Om ervoor te zorgen dat huidige en toekomstige generaties het unieke karakter, de diversiteit en schoonheid van de Waddenzee ook kunnen ervaren, moeten we onze uiterste best doen om haar te behouden!

WAT IS ER ZO BIJZONDER, UNIVERSEEL EN WAARDEVOL AAN DE WADDENZEE?

DE NOG VRIJWEL INTACTE NATUUR

De Waddenzee is het grootste wildernisgebied in het dichtbevolkte Midden-Europa. De natuur is grotendeels onbedorven zodat je vandaag de dag nog steeds de ononderbroken, natuurlijke processen kunt gadeslaan waardoor zandbanken, duineilanden, kreken, geulen, kwelders (1) en andere natuurlijke vormen ontstaan.

DE VOORTDURENDE DYNAMIEK

De Waddenzee is een rusteloos landschap. Wind en water zijn de bepalende elementen, getijden en stormvloedten zorgen voor een enorme dynamiek. Wadden, prielen, duinen (2), kwelders – ze worden steeds weer opnieuw gevormd. In de Waddenzee kun je een landschap voor je ogen zien ontstaan!

DE ENORME SOORTENRIJKDOM

De Waddenzee is een leefgebied voor fascinerende organismen in alle soorten en maten – van wormen, schelpdieren, krabben, vissen en vogels tot zoogdieren (3) toe. Bij elkaar leven hier meer dan 10.000 soorten planten en dieren.

HET ENORME VOEDSELAANBOD

De Waddenzee is uiterst vruchtbaar en productief, wat resulteert in ongekend hoge aantallen wadpieren, wadslakken, schelpdieren, vissen en vogels. Biodiversiteit op wereldschaal is afhankelijk van de Waddenzee. De rijkdom aan lokale soorten is cruciaal tijdens de vogeltrek. Elk voor- en najaar doen tussen de 10 en 12 miljoen trekvogels het Werelderfgoedgebied aan op weg naar hun overwinteringsgebied of zomerverblijf om zich tegoed te doen aan al dat voedsel op het wad. (4)

DE HOOGSTE GRAAD VAN BESCHERMING

De Waddenzee geniet de hoogste graad van bescherming (5). Het is een beschermd natuurmonument (NL) en Nationaal Park (D, DK), waar de natuur haar gang kan gaan. Mensen zijn er welkom zolang ze respect tonen voor het gebied. Bescherming en goed beheer zijn voorwaarden om voor een Werelderfgoedstatus in aanmerking te komen. De eerste klas natuurbescherming van de Waddenzee is het resultaat van meer dan 30 jaar gezamenlijke inspanning van Nederland, Duitsland en Denemarken. Eén ondeelbaar ecosysteem – een gezamenlijke verantwoordelijkheid tegenover de wereldgemeenschap.

WADDENLAND-LAUWERSMEER LIGT AAN HET WERELDERFGOEDGEBIED!

Het Werelderfgoed Waddenzee is groot en internationaal. Het is het grootste ononderbroken systeem van droogvallende zand- en slikplaten ter wereld en loopt van Den Helder in Nederland via Duitsland tot aan Esbjerg in Denemarken. Deze landen delen samen de eer en verantwoordelijkheid die de status van werelderfgoed met zich meebrengt.

Waddenland-Lauwersmeer ligt temidden van een bijzonder gebied van wereldbelang!

U kunt ter plaatse het unieke karakter van het Werelderfgoed ervaren.

Een publicatie van Waddenzee Werelderfgoed in samenwerking met Het gemeenschappelijke Waddenzee secretariaat (CWSS), Stichting Regio Marketing Toerisme, Tour de Wadden en BinnenInn van het Waddenland – Lauwersmeer gebied.

Waddenzee Werelderfgoed
Huis voor de Wadden
Ruiterskwartier 121A
8911 BS Leeuwarden
Nederland

s.dehaan@waddenzee.nl

www.waddenzeewerelderfgoed.nl

Redactie: Sjon de Haan en Lianne Lijzenga (Waddenzee Werelderfgoed)

Ontwerp: NORDNORDWEST.com

Foto's: Adam Schnabler/LKN-SH, Martin Stock/LKN-SH en Marcel van Kammen

Gedrukt op FSC papier.
Juni 2015

Deze publicatie is mede gefinancierd door het PROWAD – Protect & Prosper Interreg IVB project www.prowad.org

